

SAVET ZA ŠTAMPU

Komisija za žalbe

Br. 54

26.5.2016.godine

Novi Pazar

ZAPISNIK

Sa 53. sednice Komisije za žalbe održane 26.5.2016. sa početkom u 12 sati u Kulturnom centru u Novom Pazaru

Prisutni svi članovi Komisije: Marija Kordić, Stojan Marković, Tamara Skrozza, Vlado Mareš, Ivan Cvejić, Petar Jeremić, Zlatko Čobović, Vladimir Radomirović, Nevena Krivokapić, Ivana Stjelja i Dragan Đorđević

Ostali prisutni: novinari više redakcija, predstavnici nevladinih organizacija

Dnevni red:

1. Razmatranje žalbi Udruženja građana „Parada ponosa Beograd“ i Stefana Radovića na tekstove objavljene u „Srpskom telegrafu“
2. Razmatranje žalbe Rastislava Durmana na tekst objavljen u „Blicu“
3. Razmatranje žalbe A.G. na tekst objavljen u „Kuriru“
4. Razmatranje žalbe Predraga Azdejkovića na tekst objavljen u listu „Danas“

1. Podnosioci žalbi smatrali su da je list prekršio odredbe Kodeksa novinara o zabrani diskriminacije, tako što je na naslovnim stranama objavio naslove kojima se širi govor mržnje prema LGBT populaciji. U toku rasprave o žalbi, Tamara Skrozza je rekla da misli da je čak i važnije od toga da su prekršene odredbe o zabrani diskriminaciji, to što su tvrdnje iz naslova bazirane na netačnim informacijama – da 80 odsto obolelih od side pripada LGBT populaciji, da ta populacija širi zarazu...Ni za šta od toga nema potvrde u tekstu, niti u istraživanju na koje se list poziva, zbog čega su, kako je rekla, prekršene i tačke 1. i 2. Odeljka Istinitost izveštavanja. Marija Kordić je rekla da ne misli da je Kodeks prekršen tekstovima, u kojima je preneto istraživanje instituta „Batut“, ali da je to učinjeno naslovima i to kad je reč o obavezi medija da se suprotstavi govoru mržnje. Ona je dodala da je problem, međutim, to što oni koji se žale na diskriminaciju (poput LGBT zajednice) često misle da imaju pravo da diskriminišu

druge, a svoje mišljenje plasiraju kao jedinu istinu. Tamara Skrozza je ukazala da „Batut“ navodi da je u porastu broj zaraženih, a ne da LGBT populacija širi zarazu, dok je Vladimir Rodmirović ukazao da je i to saopštenje dosta neobično napisano, jer se potencira da je najveći broj zaražen analnim seksualnim odnosom sa osobom istog pola, ali da je, bez obzira na to ozbiljan medij te rezultate mogao da upotrebi da poveća pažnju javnosti, da ukaže kako se virus širi i kako se zaštititi, umesto što ovakvim pisanjem širi govor mržnje prema celoj jednoj manjinskoj grupi. Dragan Đorđević je takođe ocenio da je Kodeks prekršen, dodajući da je list morao da vodi računa o tome kako plasira rezultate istraživanja i istakao da mu se čini da u ovom slučaju namera nije ni bila da se čitaoci informišu, nego da se LGBT populacija osudi. Ivana Stjelja je naglasila da je veoma opasno ovako pisati, jer su osobe sa HIV-om već stigmatizovane u našem društvu, ali je istakla i da za utvrđivanje diskriminacije nije bitno da li je redakcija imala nameru da to uradi, već da li se to dogodilo. Po njenom mišljenju jeste i zato je Kodeks nesumnjivo prekršen. Petar Jeremić i Ivan Cvejić su istakli da je Kodeks prekršen opremom tekstova, dok ih to što su plasirani na naslovnim stranama čini dodatno manipulativnim. Cvejić je rekao da je takođe povređena i istinitost izveštavanja, jer su kao činjenice predstavljeni zaključci koji ne mogu da se izvedu iz istraživanja. On je dodao da to što redakcija u odgovoru navodi da su samo senzacionalistički obradili temu, nije nikakvo opravdanje, već naprotiv, otežavajuća okolnost. Nakon rasprave, Komisija je jednoglasno odlučila da su prekršene odredbe Kodeksa o zabrani diskriminacije i govora mržnje. Za odluku da su prekršene i odredbe koje se odnose na istinitost izveštavanja glasalo je devet članova Komisije, dok su dva bila protiv. Komisija je, zbog toga, izrekla javnu opomenu.

2. Rastislav Durman je podneo žalbu jer je list, kako je naveo, netačno objavio da je donator jedne političke stranke, a zatim nije objavio demanti koji je poslao. U raspravi je Zlatko Čobović rekao da je Kodeks prekršen pre svega time što nije objavljen demanti. List je, po svemu sudeći, objavio pogrešnu informaciju, reč o drugoj firmi, a ne o onoj čiji je vlasnik Durman i nisu učinili ništa da grešku isprave. Čak i da podnosilac žalbe nije bio u pravu, trebalo je da objave njegov odgovor, pa da narednog dana, ukoliko misle da nisu pogrešili, pišu dalje o tome, rekao je. On je dodao da, iako to nije važno za odlučivanje Komisije, čini se da greška nije slučajna. Stojan Marković je ocenio da je Kodeks drastično prekršen i da je „Blic“ zbog toga morao, ne da objavi demnati, nego da se izvini podnosiocu žalbe. Dodao je i da ne shvata kako neko može da se bavi novinarstvom, a da ne zna ko je Rastislav Durman. Ivan Cvejić je rekao da je novinar očigledno površno odradio posao, nije proverio podatke o vlasniku firme koja je donator, a list kasnije nije objavio ni demanti. On je ukazao i da to što „Blic“ nije odovorio na žalbu verovatno govori o tome da i nemaju šta da odgovore. Komisija je, na kraju, jednoglasno odlučila da je Kodeks prekršen i samim tekstom i time što nije objavljen demanti.

3. Čitalac koji je tražio da ostane anonimn podneo je žalbu tvrdeći da je „Kurir“, kao nova saznanja o ubistvu Jelene Marjanović, objavio zapravo komentar koji je on dan ranije poslao na prethodni tekst o tome, a koji nije objavljen. Iz rasprave i odlučivanja bila je izuzeta Marija Kordić, odgovorna urednica „Kurira“. Stojan Marković je rekao da u ovom slučaju nema prekršaja Kodeksa, odnosno da smatra da je žalba neosnovana, jer ne vidi šta je u komentaru

koji je čitalac, očigledno „profesionalni komentator“, poslao novo u odnosu na sve što je „Kurir“ ranije objavio o tom ubistvu. Zlatko Čobović je rekao da se ne slaže sa ocenom redakcije lista da bi žalbu trebalo odbaciti, naprotiv, Komisija o tome treba da raspravlja, ali misli da nema prekršaja Kodeksa. On je istakao da su u tekstu Kurira za koji podnosilac žalbe tvrdi da je njegov neobjavljeni komentar sadržani navodi iz ranijih tekstova Kurira na tu temu. Takođe, iz onoga što je podnosilac žalbe dostavio Komisiji, zaista se ne može utvrditi tačan sadržaj komentara koji je poslao Kuriru, jer se u printskrinu vidi samo poslednja rečenica, a tekst koji je dopisao u žalbi ne može se apriori uzeti kao autentičan. Ivan Cvejić je rekao da je ovo jedan od slučajeva koji su zanimljivi jer se ukrštaju „novotarije“ iz onlajn okruženja sa praksom tradicionalnih medija, te da će odluke koje Komisija o ovakvim slučajevima donosi biti neka vrsta presedana. On je naglasio da misli da je žalba prenatravana i previše emotivna. Komentar je, rekao je, neka vrsta pisma čitalaca i svaki medij ima apsolutnu slobodu da odluči o tome da li će to objaviti ili ne, time se ne krše ni čija prava, niti to ugrožava slobodu izražavanja. Takođe, čini mu se ubedljivim objašnjenje urednica „Kurira“ da komentar čitaoca ne sadrži nikakve nove informacije, a s druge strane, nije ubeđen u autentičnost komentara koji je dostavljen Komisiji. Cvejić je dodao i da ima rezervu prema ljudima koji insistiraju na anonimnosti, jer ukoliko neko nešto odgovorno tvrdi, nema razloga da ne saopšti ime. Tamara Skrozza je rekla da će biti uzdržana prilikom glasanja, jer nema dokaza da je sve što je čitalac naveo tačno - da je medij zloupotrebio njegov komentar, ali da je, s druge strane, sve što je „Kurir“ objavljivao o tom ubistvu toliko „prljavo“ i skandalozno, da ni u ovom slučaju ne može da glasa da nije prekršen Kodeks. Sa njom se saglasio Vladimir Radomirović, koji je rekao da već sama činjenica da Komisija o ovome raspravlja i da veruje da je moguće da se tako nešto desi, poražavajuća za celu novinarsku profesiju. On je takođe rekao da nema dovoljno informacija na osnovu kojih bi mogao da se opredeli. Po okončanju rasprave, „za“ odluku da Kodeks nije prekršen glasalo je šest članova Komisije, dok su četiri bila „uzdržana“. Odluka zbog toga nije doneta, jer nije bilo potrebne većine od osam glasova.

4. Predrag Azdejković je žalbu podneo smatrajući da je „Danas“ prekršio odredbe o zabrani diskriminacije objavljujući izjavu lidera Dveri Boška Obradovića, kojom se diskriminiše LGBT populacija. Marija Kordić je, u toku diskusije, ponovila stav koji je iznela prilikom razmatranja prve tačke dnevnog reda - da oni koji se bore protiv diskriminacije smatraju da imaju prava da diskriminišu druge - u ovom slučaju Obradovića, koji ne misli kao Azdejković. U spornom tekstu, kako je rekla, nema nikakvog kršenja Kodeksa, cilj je bio da se iznesu različita mišljenja o jednoj temi, bez obzira da li se ona nekome sviđa ili ne, a tekst ni na koji način nije ni senzacionalistički opremljen kao prethodni o kojem je Komisija raspravljala. Tamara Skrozza je rekla da je reč o potpuno različitim slučajevima, koji se uopšte ne mogu upoređivati. Ona je dodala se „Danas“ izjavama ostalih učesnika ankete pratkično ogradio od Obradovića, te da ne misli da je Kodeks prekršen, ali da razume Azdejkovića i da pripadnici LGBT populacije imaju pravo i treba da se žale na svaki tekst koji smatraju diskriminatornim, a Komisija će odlučiti da li su u pravu ili ne. Marija Kordić je ponovila da deo nevladinih organizacija ima manir da pokušava da zabrani objavljivanje svakog mišljenja koje nije u skladu sa njihovim, sa čime se saglasio i Stojan Marković, koji je rekao da su pripadnici LGBT populacije „profesionalni podnosioci žalbi“, te da se čini da su oni jedina diskriminisana grupa u državi. On je naglasio da koliko god mu je važno da niko u Srbiji ne

bude diskriminisan, toliko mu je važno i da postoji sloboda i pluralizam mišljenja. Obradović je, u ovom slučaju, samo odgovarao na nešto što su ga pitali i svakako ima pravo da kaže šta misli. Skozza je istakla da nije posao Komisije da razmatra delovanje NVO i njihovu psihologiju, već da razmatra žalbe i ponovila da svako ko misli da je diskriminisan treba da se žali, te da joj je nejasno zbog čega se u Komisiji stalno vodi diskusija o pravu nevladinih organizacija da se žale. Zlatko Čobović je rekao da nije predmet rasprave pravo na žalbu, nego tri rečenice koje je izgovorio Boško Obradović, „Danas“ preneo, a u kojima nema pretnji ni govora mržnje. Po njegovom mišljenju, kao što podnosilac žalbe ima pravo da iznese svoj lični stav, za koji misli da je u skladu sa važećim moralnim vrednostima, tako i Obradović ima pravo da kaže da se ne slaže, i da iznese svoj stav da to nije u skladu sa važećim moralnim vrednostima, te da, zato, Kodeks nije prekršen. Petar Jeremić je naglasio da je „Danas“ postupio korektno i profesionalno, preneo je vrednosni sud Boška Obradovića, koji ima pravo da iznese svoje mišljenje, bez obzira da li se neko sa njim slaže ili ne. On je dodao i da ne vidi nikakav problem u tome što se Azdejković žalio da tekst, jer na to ima pravo. Vlado Mareš je rekao da podržava angažman i Predraga Azdejkovića i svih nevladinih organizacija koje se bore protiv diskriminacije i za ljudska prava i pozvao ih da se žale Savetu za štampu uvek kada ocene da je reč o diskriminaciji. Po njegovom mišljenju, diskriminacije u našim medijima ima, naročito kad je reč o LGBT populaciji. Zbog toga je dobro da se žale i da se na taj način otvori rasprava o toj temi, jer naši mediji uglavnom o tome ne govore na „novinarski način“, nego da bi demonstrirali mačistički, patrijarhalni odnos prema toj populaciji. On je dodao da u ovom slučaju, ipak, nema prekršaja Kodeksa, te da je reč o jednom od boljih načina otvaranja teme. Ivan Cvejić je istakao da se Boško Obradović izrazio veoma precizno, da nije govorio o gej populaciji kao takvoj, nego o načinu na koji se bore za svoja prava. On govori o ideologiji i propagandi, koja je primenjiva i na druge grupe i pokrete. Cvejić je dodao i da se u žalbi navodi da Obradović kaže da se mora stati na put LGBT populaciji, što nije tačno, pa podnosilac žalbe na neki način manipuliše Komisijom za žalbe. Ivana Stjelja je, međutim, ukazala da je važno da znamo da seksualna orijentacija nije ideologija, odnosno da tu nema propagande, ali je, takođe ocenila, da Kodeks nije prekršen. Komisija je, po završetku rasprave, jednoglasno odlučila da „Danas“ nije prekršio Kodeks novinara.

Sednica je završena u 13.05 sati.

Zapisnik vodila

Gordana Novaković

Predsedavajuća

Nevena Krivokapić